

Raision päätösten vaikutusten ennakkoarviointi eli EVA-malli

1.10.2024 Kaupunginhallitus

Hyvinvointikoordinaattori Heidi Suominen, hallintojohtaja Suvi Posio

raisio

Päätösten vaikutusten ennakoarviointi eli EVA

- Päätösten vaikutusten ennakoarvioinniksi (EVA) kutsutaan prosessia, jossa arvioidaan eri päätösvaihtoehtojen vaikutuksia jo ennen varsinaista päätöksentekoa
- Kunnassa tehtävät päätökset vaikuttavat merkittävästi kuntalaisiin ja kunnan talouteen.
- EVA:n tavoitteena on tuottaa tietoa päätöksentekijöille valmisteilla olevan asian ratkaisu- ja toteuttamisvaihtoehdoista sekä niiden vaikutuksista esimerkiksi ympäristöön, talouteen tai kuntalaisten terveyteen.
- EVA:n peruslähtökohtana on oletus siitä, että päätöksentekoon sisältyy aina valinnan mahdollisuus, koska harvoin yksi ratkaisuvaihtoehto on ainoa mahdollinen.
- EVA soveltuu työvälineeksi monialaiseen ja osallisuuden mahdollistavaan päätösten valmisteluun tarjoten eri toimijoille ja kuntalaisille avoimen keskustelun areenan.
 - Päätösten vaikutusten ennakoarviointi lisää ja vahvistaa tiedolla johtamista, kun ennakoarvioinnissa käytetään ajantasaista ja monialaista tietoa.
 - Parhaimmillaan ennakoarviointi-malli vahvistaa vuoropuhelua eri asiantuntijoiden ja sidosryhmien välillä, jolloin vaihtoehtojen luomisessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia näkökulmia ja tietolähteitä.
- Päätösten vaikutusten ennakoarviointi (EVA) on hyvinvointijohtamisen työväline ja hyvä käytäntö.

Lainsäädännöllinen tausta päätösten vaikutusten ennakoarvioinnille

- Lainsäädäntö edellyttää monelta osalta päätöksentekoon vaikuttavaa ennakoarviointia mm.
 - Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 6§:n mukaan kunnan” on otettava päätöksenteossaan huomioon päätöstensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin”. Vastaava velvoite on saman lain 7 §:ssä hyvinvointialueille.
 - Kuntalain (410/2015) 22§ mukaan ”Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä.” Päätösten vaikutusten ennakoarviointi mahdollistaa kuntalaisten ja palveluja käyttävien ihmisten mielipiteiden ja näkemysten kuulemisen ja sitä kautta kunnan päätöksentekoon osallistumisen ja vaikuttamisen.
 - Tasa-arvolaki (4§) velvoittaa arvioimaan ennalta päätösten sukupuolivaikutuksia.
 - YK:n lasten oikeuksien sopimus (3 artikla) edellyttää, että lapsia koskevissa päätöksissä harkitaan ensisijaisesti lapsen etua.
 - Alueiden käytön suunnittelua ja ympäristövaikutusten arviointia ohjaava erityissääntely
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ohjeistaa kuntia ja organisaatioita päätösten vaikutusten ennakoarviointiin
 - mikäli käsiteltävään asiaan liittyy ristiriitoja tai päätösten vaikutusten arvioidaan olevan merkittäviä
 - mikäli käsiteltävällä asialla on vaikutuksia ihmisten terveyteen tai hyvinvointiin
- Mikäli päätöksenteon ennakoarvioinnin menettelyistä on säädetty laissa (esim. YVA), ennakkovaikutusten arviointi tehdään tämän erityissääntelyn mukaisesti

Raision päätösten vaikutusten ennakoarviointi eli EVA- malli

- Malli pohjautuu kuntaliiton laatimiin määrittäisiin ja suosituksiin sekä muiden kuntien kokemuksiin EVAn osalta.
- Mallia kehitetään aktiivisesti kokemusten karttuessa.
- Valmistelun tukena on jo käytössä oleva sähköinen työväline hyvinvointikertomus.fi, jonka käytöstä virnahaltijajohto ja asiantuntijat ovat saaneet koulutuksen syksyllä 2023
- Raision EVA-mallin käyttöönotto tuodaan syksyllä 2024 johtoryhmän hyväksyttäväksi ja tämän jälkeen kaupunginhallitukselle tiedoksi

Sähköinen hyvinvointikertomus
VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINTI

HEIDI SUOMINEN (HEIDI.SUOMINEN@RAISIO.FI)

Sinulla ei ole valittua dokumenttia
Valitse olemassa oleva valikosta, tai luo uusi.

VALITSE DOKUMENTTI

UUSI SHVK-DOKUMENTTI

UUSI EVA-DOKUMENTTI

UUSI MUU-DOKUMENTTI

EVA-dokumentit

- Kuloistenniitty
- Raision uuden keskusta-alueen kehittäminen_4.9.2023

Muut dokumentit

- DOKUMENTIN OTSIKKO

Raision EVA-malli

- Käytössä on hyvinvointikertomus.fi, jota voi käyttää apuna EVAn suunnittelussa ja laadinnassa
- Vaiheet saattavat todellisuudessa edetä toisenlaisessa järjestyksessä esim. limittäin tai samanaikaisesti toisten vaiheiden kanssa.

* Mikäli asian lopullinen päätöksenteko ei edellytä toimielinpäätöstä vaan asia ratkaistaan viranhaltijapäätöksellä, linjauksen EVAn tekemisestä tekee ko. toimivaltainen viranhaltija

Suositus, milloin EVA tehdään

EVA tehdään,

- jos valmisteltavalla asialla on merkittäviä vaikutuksia tietyille ihmisryhmälle tai alueelle
- kun päätetään palvelua ja alueita koskevasta merkittävästä linjauksesta tai suunnitelmasta.
- kun on kyseessä palveluiden tuottamistapaa koskevat päätökset
- palvelujen laajuutta ja saavutettavuutta koskevat päätökset
- kun on kyseessä merkittävät rakennusinvestoinnit ja laajat peruskorjaukset

EVAa ei tehdä, jos kyseessä on

- yksilöä koskeva asia
- oikaisuvaatimus
- viran tai toimen täyttäminen
- tiedoksi merkittävä asia
- jo aiemmin ennakoarvioitu asia (jos olennaisia muutoksia, tehdään uusi EVA)
- lainsäädännöllinen/normiohjauksen muutos
- toimeenpanoa koskeva asia
- kriisi/poikkeustilanne

Huom! Jos taustalla on lakisääteinen prosessi vaikutusten ennakoarvioinnista, niin noudatetaan lakisääteistä prosessia ja sitä täydennetään tarvittaessa kunnan EVA-mallin näkökulmilla.

Laaja vai suppea EVA?

	Suppea	Laaja
Valmistelijoiden määrä	1-3	Erillinen valmisteluryhmä
Prosessin pituus	Nopea	Vie aikaa ja resursseja.
Osallistavuus	Tietoa on jo valmiiksi saatavilla.	Kerätään tietoa ja kuullaan eri ihmisryhmiä (ks. Seuraava dia).
Vaikutukset	Asiassa ei ole merkittäviä ristiriitoja tai erilaisia näkökulmia, vaikutukset ovat helposti tunnistettavissa	Asia on moniulotteinen ja sisältää monesti myös ristiriitoja. Tuodaan laajasti esiin hyvät ja huono puolet sekä ristiriidat.
Päätösvaihtoehtojen määrä	Tehdään muutos, ei tehdä muutosta	Vähintään kaksi toteuttamiskelpoista vaihtoehtoa
Ylin päätöksentekoeelin	Viranhaltija/lautakunta/kaupunginhallitus	Kaupunginhallitus/kaupunginvaltuusto

Sidosryhmien mahdollinen osallistaminen valmisteluvaiheessa

- Valmisteluvaiheessa tehdään päätös EVA:n laajuudesta (laaja tai suppea) sekä eri sidosryhmien mm. järjestöjen, vaikuttamistoimielinten ja kaupunkilaisten osallistamisen laajuudesta ja tavoista.
- Osallistamisen tapoja ei ole rajoitettu eikä määritelty mallia tähän, vaan osallistamisen muoto määritetään jokaisen prosessin kohdalla.
- Osallistamisessa voidaan hyödyntää perinteisiä tapoja kuten lausunnot, kaupunkilaisten/asiakkaiden palautteet, kyselyt, asukasraadit, kuulemistilaisuudet, työpajat ja tapahtumat, tai voidaan innovoida uusia tapoja.
- Osallistamisen tavoissa huomioidaan eri ikä- ja väestöryhmät saavutettavuuden osalta.

Kiitos!

raisio